

ශ්‍රී ලංකාවේ 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඊ.ඒ. විජේසිරි

රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය

ejwijesiri@gmail.com

සංක්ෂේපය

මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාව ශ්‍රී ලංකාවේ 2015 ජනවාරි මස 08වනදා පවත්වන ලද ජනාධිපතිවරයා තෝරා ගැනීමේ මැතිවරණයෙන් පසු පත් වූ නව ආණ්ඩුව විසින් සම්පාදනය කරන ලද 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයකි. මෙය කොටස් කිහිපයකින් යුක්ත වේ. පළමු කොටසින් විස්තර කර ඇත්තේ හැඳින්වීම, අධ්‍යයනයේ ගැටලුව, අධ්‍යයනයේ ක්‍රමවේදය, අධ්‍යයනයේ වැදගත්කම, අධ්‍යයනයේ අරමුණු, සාහිත්‍ය විමර්ශනය; සම්බන්ධයෙනි. දෙවන කොටසින් විශ්ලේෂණය කර ඇත්තේ 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය සම්පාදනය කිරීමට පසුබිම් වූ 17, 18 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනවල මූලික ව්‍යුහාත්මක ලක්ෂණ හා 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය සම්පාදනය කිරීමට බෙහෙවින් ම උපස්ථම්භක වූ 2015 ජනවාරි 08 වනදා ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපතිවරණය පිළිබඳ ව ය. තෙවන කොටස මගින් විශ්ලේෂණය කර ඇත්තේ 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ ව්‍යුහාත්මක පදනම පිළිබඳ ව යි. එනම් 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ස්ථාපිත කරන ලද යෝජනා පිළිබඳ ව ය. එහි දී ප්‍රධාන කොටස් හතරකට බෙදා විශ්ලේෂණය කරනු ලැබේ. පළමු ව 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ වැදගත්කම් හා එය ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වා දීමේ පසුබිම, දෙවන ව ජනාධිපතිවරයා සම්බන්ධ සංශෝධන, පාර්ලිමේන්තුව හා සම්බන්ධ සංශෝධන, තෙවන ව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව සහ ස්වාධීන කොමිෂන් සභා පිහිටු වීම යනාදී පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ ව ය. එහි දී විශේෂයෙන් ම ස්වාධීන කොමිෂන් සභා 09ක් පිහිටු වීම යනාදිය විස්තර කොට ඇත. සිව්වන කොටසින් 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ විශ්ලේෂණය කර ඇත. හතරවෙනු ව නිගමන හා යෝජනා ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙම පර්යේෂණය සඳහා ද්විතීයක දත්ත උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. එහි දී පොත්පත්, සඟරා, පර්යේෂණ ලිපි, පුවත්පත්, ආශ්‍රිත ව 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පිළිබඳ ව දත්ත හා තොරතුරු ලබා ගන්නා ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණයේ දී විස්තරාත්මක විශ්ලේෂණ ක්‍රමය භාවිතයට ගනු ලැබීය. ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනයේ මෑත කාලීන ව දැඩි ව සාකච්ඡාවට භාජනය වූ මෙම විෂය කරුණ පිළිබඳ ව ස්වාධීන පර්යේෂණයක් මෙතෙක් කර නොමැත. එම අඩුව පිරිමසාලීම ට මෙමගින් අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

ප්‍රමුඛ පද: ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව, කොමිෂන් සභාව, මැතිවරණය, යටත් විජිත, සංශෝධනය

An Analytical Study of the 19th Constitutional Amendment of the 1978 Constitution of Sri Lanka

Abstract

This research paper is an analytical study of the 19th constitutional amendment made by the new government after the presidential election held on January 8, 2015, in Sri Lanka. This has several parts. The first part describes the introduction, problem of the study, methodology of the study, significance of the study, objectives of the study, literature review, etc. The second part has analyzed the basic structural features of the 17th and 18th constitutional amendments, which were the background to the drafting of the 19th constitutional amendment, and the presidential election of January 08, 2015, in Sri Lanka, which was very fundamental to the drafting of the 19th constitutional amendment. The third part analyzes the structural basis of the 19th constitutional amendment. That is about the resolutions established by the 19th Constitutional Amendment. It is divided into four main parts and analyzed. The first is the importance of the 19th constitutional amendment and the background of its introduction to Sri Lanka, the second is the amendments related to the president, the amendments related to the parliament, and the third is about the administrative reforms such as the establishment of the constitutional council and independent commissions. In particular, the establishment of 09 independent commissions etc. has been described. In the fourth part, the practical functioning of the 19th constitutional amendment has been analyzed. In the last part of the study, conclusions and suggestions have been presented. Secondary data was used for this research. There, books, magazines, research articles, newspapers, related data and information about the 19th constitutional amendment were obtained. Descriptive analysis method was used in the data analysis. The lack of independent study has been done on this topic which has been heavily discussed in Sri Lankan politics recently. This is expected to fill the gap.

Keywords: Amendment, Colonies, Commission, Constitution, Election

01. හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රමය හා දේශපාලනය ක්‍රමික විකාසනයේ ප්‍රතිඵලයක් වේ (Wilson,1973). එය යටත් විජිත යුගයට පෙර යුගය, යටත් විජිත යුගය, හා යටත් විජිත යුගයට පසු යුගය හෙවත් නිදහස් ශ්‍රී ලංකාව බවට පත් වූ යුගය වශයෙන් හැඳින්විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම හා දේශපාලනයේ යටත් විජිත යුගයට පෙර යුගයේ දී බොහෝ දුරට ලංකාව පාලනය කළේ රාජාණ්ඩු ක්‍රමයක් මගිනි. ජාතික වශයෙන් හා ප්‍රදේශීය වශයෙන් එම කාලවල දී පාලන ඒකක බිහි විය. යටත් විජිත යුගයේ ශ්‍රී ලංකාව පාලනය කරනු ලැබුවේ බටහිර අධිරාජ්‍යවාදීන් තිදෙනෙකු විසිනි. එනම් 1505 දී පෘතුගීසීන් ද, 1658 දී ලන්දේසීන් ද, 1796 දී ඉංග්‍රීසීන් ද යනුවෙනි (අතුල,2007). 1948 ශ්‍රී ලංකාව නිදහස ලබන විට ද ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ පාලන නීති රීති හා ප්‍රතිපත්ති වූයේ බ්‍රිතාන්‍ය නීති රීති හා ප්‍රතිපත්තීන් ය. උදාහරණ වශයෙන් බ්‍රිතාන්‍ය ආදර්ශය ලැබූ පාර්ලිමේන්තු ආණ්ඩුක්‍රමය හා පරිපාලන ක්‍රමය තුළ කවිචේරි ක්‍රමය පදනම් වූ දිසාපති ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක විය. තව ද ජාතික දේශපාලනයේ විධායකය වූයේ බ්‍රිතාන්‍ය ආදර්ශය ලැබූ අග්‍රාණ්ඩුකාරවරයෙකි. 1948 ශ්‍රී ලංකාව නිදහස ලබාගැනීමත් සමග සොල්බර් ආණ්ඩුක්‍රමය ලංකාවට හඳුන්වා දෙන අතර, එමගින් ද තවදුරටත් බ්‍රිතාන්‍ය සම්ප්‍රදාය තහවුරු විය (විතානවසම්, 2017).

මෙම කාලයේ දී අධිරාජ්‍යවාදීන්ගෙන් නිදහස ලැබූ රාජ්‍යයන් තමන්ගේ නිදහස හා ස්වාධීපත්‍ය මුර්තිමත් වන ආකාරයට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කර ගැනීමට සමත් වූව ද, ශ්‍රී ලංකාව එම තත්ත්වයට පත් නොවුණි. 1948 දී ශ්‍රී ලංකාවට නිදහස ලබන විට ආණ්ඩුක්‍රමය වූයේ සොල්බර් ආණ්ඩුක්‍රමය යි. එය ඩොමීනියන් තත්ත්වයේ ආණ්ඩුක්‍රමයකි. එමගින් බ්‍රිතාන්‍ය සම්ප්‍රදාය තහවුරු විය. 1972 දී සම්පාදනය කළ ප්‍රථම ජනරජ ව්‍යවස්ථාව මගින් ද පෙන්නුම් කරන්නේ තවදුරටත් බ්‍රිතාන්‍ය සමග තිබුණු සම්බන්ධතාව නොගිලිහුණු තත්ත්වයකි. එමගින් බ්‍රිතාන්‍ය වෙස්ට්මිනිස්ටර් සම්ප්‍රදාය පවත්වා ගනු ලැබී ය (Weerawarden, 1951). නැවත 1978 දී දෙවන ජනරජ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සම්පාදනය කළේ ය. එමගින් ද විදේශීය ආභාසය සහිත ආණ්ඩුක්‍රමයක් සම්පාදනය කළේ ය. එය ප්‍රංශ හා ඇමෙරිකානු ආභාසය ලැබූ බව ප්‍රකාශ වේ (Warnapala,1983). මෙම ව්‍යවස්ථාව ක්‍රියාත්මක වන මුල් කාලයේ දී ම ඒ පිළිබඳ විවේචන ඵල්ල විය. විශේෂයෙන් ම පූර්ණ විධායකය ජනාධිපති ධුරය සම්බන්ධයෙනි.

එවකට ලංකා සමසමාජ පක්ෂයේ නායකයාව සිටි ආචාර්ය එන්. එම්. පෙරේරා "1978 නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් යන කෘතිය මගින් පෙන්වා දී තිබුණේ 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් ගොඩනැගූ පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ධුරය හේතු කොට ගෙන සමස්ත දේශපාලන ක්‍රමය ම අර්බුදයකට ලක් වන බව ය (පෙරේරා,1978). 1978

දෙවන ජනරජ ව්‍යවස්ථාව මගින් ශ්‍රී ලංකාවට ජනාධිපති ආණ්ඩුක්‍රමයක් ස්ථාපිත කරන ලදී. එහි කේන්ද්‍රය වූයේ පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ධුරය යි. එමගින් දේශපාලනය හා පරිපාලනය මධ්‍යගත ස්වරූපයකට පරිවර්තනය විය. එමෙන් ම ජනාධිපතිවරයාට ලැබුණු බලතල මගින් දේශපාලන හා පරිපාලන ක්‍රමය මුළුමනින් ම ජනාධිපතිවරයා වෙත කේන්ද්‍ර ගත විය. 1978 දෙවන ජනරජ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 30 වන වගන්තියට අනුව ජනරජයේ ජනාධිපතිවරයා රාජ්‍ය නායකයා, ආණ්ඩුවේ නායකයා, සන්නද්ධ සේවාවන්හි සේනාධි නායකයා, විධායකයේ නායකයා යන බලතල ජනාධිපතිවරයා වෙත කේන්ද්‍රගත කර ඇත (1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව). තව ද ව්‍යවස්ථාදායකයට ජනාධිපතිවරයාට විධායක බලය ක්‍රියාත්මක කළ හැකි අවස්ථා තිබිණි. ජාතික වශයෙන් වැදගත් වන පනතක් ජනමත විචාරණයට යොමු කළ හැකි බලයන් ද ජනාධිපතිවරයාට පැවැරීම මගින් ව්‍යවස්ථාදායකයට ජනාධිපතිවරයාට බලපෑම් කළ හැකි විය. 1987 නිර්මාණය කරන ලද පළාත් සභා ක්‍රමය තුළ ආණ්ඩුකාරවරයා පත් කිරීම මගින් පළාත් සභා බල ව්‍යුහයන් ද ජනාධිපතිවරයාට කේන්ද්‍රගත වන ආකාරය දැකිය හැකි ය. මේ ආකාරයට 1978 දෙවන ජනරජ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් හඳුන්වා දෙන ලද ජනාධිපති ආණ්ඩුක්‍රමය තුළ බලයට පත් විවිධ ජනාධිපතිවරු යම් යම් ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ පරිපාලන හා දේශපාලන බලය මධ්‍යගත කළහ. එමෙන් ම 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පසු කාලීන ව එකතු කරන ලද බොහෝ සංශෝධන මගින් සිදු වූයේ පූර්ණ විධායකය, ජනාධිපතිධුරයේ බලය වර්ධනය කරමින් ශක්තිමත් කිරීම යි. මේ හේතුවෙන් මෙරට දේශපාලන පරිපාලන_සහ සමාජීය වශයෙන් ප්‍රශ්න රාශියක් ඉස්මතු විය.

1994 ජනාධිපතිවරණයේ සිට 2015 දක්වා සෑම ජනාධිපතිවරණ වේදිකාවක ම ප්‍රධාන මාතෘකාවක් බවට පත්වූයේ 'පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ධුරය ඉවත් කොට, අගමැති ප්‍රධාන ආණ්ඩුක්‍රමයක් ස්ථාපිත කළ යුතුය' යන්න ය. විශේෂයෙන් ම 1994 ජනාධිපතිවරණය වන විට මෙරට දේශපාලන සමාජයේ ප්‍රබල කතිකාවක් වූයේ '1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් සම්පාදනය කරන ලද පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ධුරයේ බලය සංවරණය කිරීම හෝ එය අහෝසි කළ යුතු ය' යන අදහස යි. එහෙත් එම තර්කය යථාර්ථයක් බවට පත් කර ගැනීමට තීරණාත්මක බලපෑමක් එම කාලයේ දී කළ නොහැකි විය. නැවත මෙම මතය මෑතකාලීන ජනාධිපතිවරණයන්හි විශේෂ මාතෘකාවක් විය. 2001 වන විට මෙරට දේශපාලන සමාජයේ ප්‍රබල මතයක් වූයේ පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කිරීම පිළිබඳ ව සහ ජනාධිපතිවරයා වෙත කේන්ද්‍ර ගත වූ බලය සංවරණය හා තුලනය කිරීමට ස්වාධීන කොමිෂන් සභා ක්‍රමයක් පිහිටුවීම යි. ඒ අනුව රාජ්‍ය සේවය, පොලිස් සේවය, මැතිවරණ ක්‍රමය, මූල්‍ය හා විගණනය යනාදී ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිවරයාගේ මැදිහත් වීමකින් තොර ව ක්‍රියාත්මක විය හැකි ස්වාධීන කොමිෂන් සභා නිර්මාණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු විය. මෙම කාලයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික දේශපාලනය පාලනය කළේ පොදුජන එක්සත් පෙරමුණ ආණ්ඩුව යි. සුළුතර, අස්ථාවර ආණ්ඩුවක් වූ

මෙම ආණ්ඩුව මෙම අවශ්‍යතාවය පිළිගෙන තිබේණි අනතුරු ව “17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය” යනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුවට සංශෝධනයක් ගෙන ආවේය (සිල්වා, 2017). එමගින් ජනාධිපතිවරයාගේ බලතල යම් ප්‍රමාණයකට සංවරණය හා කුලනය වූ අතර, ස්වාධීන කොමිෂන් සභා කිහිපයක් ස්ථාපිත කෙරුණි. එහෙත් ඒවා යථාර්ථවදීව ක්‍රියාත්මක නොවුණි. නැවත 2010 ජනාධිපතිවරණයේ දී ප්‍රබල මාතෘකාවක් වූයේ පුර්ණ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කිරීම යි. එහෙත් මැතිවරණයේ දී ප්‍රකාශ වූ මතය මැතිවරණයෙන් පසු ව යථාර්ථයක් නො වී ය. 2010 මහින්ද රාජපක්ෂ ආණ්ඩුව විසින් 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය ගෙන එන ලදී. එමගින් 17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ තිබූ ජනාධිපතිවරයාගේ බලයට අභියෝග කළ හැකි වගන්ති ඉවත් කළේ ය.

විශේෂයෙන් ම 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ අරමුණ වූයේ බලයේ සිටින ජනාධිපතිවරයාට ජනාධිපතිවරණයට ඉදිරිපත් විය හැකි වාර ගණනේ සීමාව ඉවත් කිරීම සහ 17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ජනාධිපතිවරයාගේ බලය සීමා කළ වගන්ති ඉවත් කිරීම ය (මුදලිගේ, 2012: 117). නැවතත් 2015 ජනාධිපතිවරණයේ දී මෙම ගැටලුව ප්‍රබල ව සාකච්ඡා විය. ජනාධිපති විධායකය සතු බලය සංවරණය හා කුලනය කිරීම හා ස්වාධීන කොමිෂන් සභා පිහිටු වීම පිළිබඳ මතය ස්ථාපිත විය. 2015 ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපතිවරණය ජයග්‍රහණය කළ මෙහිපාල සිරිසේන මහාතා ප්‍රමුඛ ආණ්ඩුව විසින් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය ගෙන එන ලදී.

02. අධ්‍යයනයේ අරමුණු

- I. 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ස්ථාපනය කරන ලද ප්‍රතිමානවල න්‍යායික කරණු පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කිරීම
- II. 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ ප්‍රතිමානවල ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරීත්ව අධ්‍යයනය කිරීම
- III. 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ ප්‍රබල අඩුපාඩු හඳුනා ගැනීම මගින් අනාගතයේ ඇති කළ යුතු නව ප්‍රතිමාන හඳුනා ගැනීම

03. අධ්‍යයනයේ ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවේ අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකට බෙදනු ලැබේ. එනම් දත්ත රැස්කිරීම සහ විශ්ලේෂණය වශයෙනි. දත්ත රැස්කිරීම මූලික වශයෙන් ද්විතීයික දත්ත මත පදනම් විය. එහි දී උක්ත විෂය කරුණට අදාළ ව ප්‍රකාශිත ග්‍රන්ථ, පුවත්පත්, සඟරා, යනාදිය උපයෝගී කර ගත් අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් ම ගුණාත්මක

ක්‍රමවේදය භාවිත කරන ලදී. දත්ත විශ්ලේෂණයේ දී තාර්කික කතිකා විශ්ලේෂණ ක්‍රමය (සැසඳීමේ ක්‍රමය 'බ්‍රැන්ඩ්ස් ඵ්‍රැන්ඩ්ස් ඵ්‍රැන්ඩ්ස්') භාවිත කරන ලදී.

04. අධ්‍යයනයේ ගැටලුව

ශ්‍රී ලංකාවේ 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 19 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ අපේක්ෂිත අරමුණු ක්‍රියාත්මක වූයේ ද යන්න විශ්ලේෂණය කිරීම.

05. අධ්‍යයනයේ වැදගත්කම

I. ශාස්ත්‍රීය වැදගත්කම

II. කාලීන වැදගත්කම

ශාස්ත්‍රීය වැදගත්කම යනු ශ්‍රී ලංකාවේ මූලික නීතියේ සංශෝධනයක් පිළිබඳ ව දේශපාලන විද්‍යාව උගන්වනු ලබන ආචාර්යවරයෙකු ලෙස මේ පිළිබඳ ව පිළිගත් න්‍යායික අවබෝධයන් තුළ උක්ත කරුණ අධ්‍යයනයට හසු කිරීම.

කාලීන වැදගත්කම යනු ශ්‍රී ලාංකික වර්තමාන දේශපාලන ක්‍රමය තුළ දැඩි ව සාකච්ඡාවට බඳුන් වූ විෂය කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම.

06. සාහිත්‍ය විමර්ශන

මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාව සම්පාදනය වන කාලය වන විට 19 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පිළිබඳ සම්පාදනය වී ඇති ලිඛිත මූලාශ්‍රය ඉතා ම අල්ප වේ. එහෙත් ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදන ඉතිහාසය පිළිබඳ ග්‍රන්ථ රාශියක් සම්පාදනය වී ඇත. ඒ අතර එම්. යූ. ද සිල්වා විසින් රචනා කරන ලද **ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම විකාශනය හා ජාතික ව්‍යාපාරය 1802-1827** කෘතිය ශ්‍රී ලංකාව යටත් විජිතයක් බවට පත් වූ පසු උඩරට රාජධානියේ පාලන ක්‍රමය, කෝල්බෘක් කැමරන් ප්‍රතිසංස්කරණය, 1910 - මැකලන් ප්‍රතිසංස්කරණය යනාදී ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ ව පුළුල් විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කොට ඇත (සිල්වා, 1996).

මනෝහර ද සිල්වා (1978) විසින් සම්පාදනය කොට ඇති **බෙදුම්වාදීන්ගේ උපායමාර්ග** විග්‍රහ කොට ඇත්තේ 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ ජනතා පරමාධිපත්‍ය, ඒකීය රාජ්‍ය ස්වභාවය, විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය, 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය, 2000 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පත, 16, 17, 19 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධන පිළිබඳ ව ය. විශේෂයෙන් ම මෙම කෘතිය මගින් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ පවතින ගැටලු පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කොට ඇත. මෙහි දී ජනාධිපතිවරයාගේ බලය සීමා කිරීම, ස්වාධීන

කොමිෂන් සභා පිහිටු වීම යනාදියෙහි අඩුපාඩු හා දුර්වලතා පුළුල් ලෙස සාකච්ඡා කොට ඇත (සිල්වා, 2017).

A.J. Wilson (1978) විසින් රචනා කරන ලද The Gaullist System in Asia -The Constitutiona of Sri Lanka 1978 කෘතිය මගින් ශ්‍රී ලංකාවට විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය හඳුන්වා දීමට බලපෑ සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලනික පරිසරය විග්‍රහ කර ඇති අතර ම 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව, රාජ්‍ය සේවය, අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය යනාදිය විග්‍රහ කොට ඇත (Wilson,1978).

L. J. M. Cooray, (1984) Constitutional Government in Sri Lanka 1796 - 1977 කෘතිය ශ්‍රී ලංකාවේ යටත් විජිත කාලයේ දී සම්පාදනය කරන ලද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් වන 1833 කෝල්බෘක් ප්‍රතිසංස්කරණය, 1931 ඩොනමෝර් ආණ්ඩුක්‍රමය, 1946 සෝල්බරි ආණ්ඩුක්‍රමය සහ 1972 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා පිළිබඳ විශ්ලේෂණය කොට ඇත (Cooray,1984).

Terance Daintith & Alantage (1999) විසින් සම්පාදනය කරන ලද The Exsecutive in the Contitution, 1999, කෘතිය මගින් එක්සත් රාජධානියේ නමුත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ ස්වභාවය ව්‍යවස්ථාදායකයේ විධායක අධිකරණ ක්‍රියාවලිය දීර්ඝ ආකාරයෙන් විස්තර කොට ඇත (Daintith & Alantage,1999).

07. 2015 ජනාධිපතිවරණය හා 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ පසුබිම

2015 ජනවාරි 08 වන දා පැවැති 07 වන ජනාධිපතිවරයා තෝරා ගැනීමේ ජනාධිපතිවරණය 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය සම්මත කර ගැනීම සඳහා වන පසුබිම සකස් කළේ ය.

මෙරට 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හඳුන්වා දීමේ සිට වසර 30ක පමණ කාලයක් ක්‍රියාත්මක විය. 2005 න් ආරම්භ වන මහින්ද රාජපක්ෂ ජනාධිපතිවරයාගේ පාලන කාලය තුළ විශේෂයෙන් ම මෙරට දේශපාලන ක්‍රමය තුළ ඒකාධිපතිවාදය, දූෂණය, පවුල්වාදය සහ රාජ්‍ය සේවය දැඩි ආකාරයෙන් දූෂණය වූ බවට චෝදනා එල්ල විය (සමරතුංග, 2013.05.19). එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2015 ජනාධිපතිවරණය කැඳවීමත් සමග ම මෙරට ඇති කළ යුතු යැයි ප්‍රකාශ කළ ආර්ථික, දේශපාලන හා සමාජ ප්‍රතිසංස්කරණ කිරීම සඳහා මෙම මතය දේශපාලන කරළියට ගෙන ඒමට මෙරට දේශපාලන ක්‍රමය තුළ විවිධ සංවිධාන බිහි විය (සමරතුංග, 2013.05.19). ඒ අතර මුදුළුවාවේ සෝහිත හිමියන්ගේ නායකත්වයෙන් යුතු "

සාධාරණ සමාජයක් සඳහා වූ ජාතික ව්‍යාපාරය” බිහි විය. මෙම සංවිධානය ඇතුළු ව සිවිල් හා දේශපාලන සංවිධාන 47 ප්‍රකාශ කළේ ඉහතින් සඳහන් කළ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය දූෂණය හා රාජ්‍ය සේවාවේ සිදු වී ඇති අක්‍රමිකතාවන්ට මූලික හේතුව වී ඇත්තේ පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය බවත්, එය වෙනස් කිරීමට අවශ්‍ය බවත් ය. විශේෂයෙන් ම 2010 සැප්තැම්බර් මස ගෙන එන ලද 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධන අභෝසි කොට මෙරට සිවිල් සංවිධානය ඉල්ලා සිටින පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අභෝසි කරන ජනාධිපතිවරණ අපේක්ෂකයෙකු ජනාධිපතිවරයා බවට පත් කිරීම මෙමගින් අපේක්ෂා කරන ලදී. 2015 ජනාධිපතිවරණය ජයග්‍රහණය කිරීමෙන් පසු ව පිහිට වූ මෙම ත්‍රිපාල සිරිසේන මහතාගේ ආණ්ඩුව මගින් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව ගෙන එන ලදී.

07.1 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ස්ථාපිත කරන ලද විශේෂ සංශෝධන

07.1.1 පූර්ණ විධායක ජනාධිපතිවරයා සම්බන්ධ සංශෝධන

1978 සිට 2015 දක්වා මෙම කාලය තුළ පත් වූ විවිධ ජනාධිපතිවරුන්ගේ ක්‍රියාකලාපය හේතු කොට ගෙන ප්‍රබල විවේචන කිහිපයක් විය. ඉන් එකක් වූයේ, 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ගොඩනගන ලද ජනාධිපතිවරයාගේ බලය හා ක්‍රියාකලාපය පිළිබඳ ව යි. විශේෂයෙන් ම 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 30 වගන්තිය ප්‍රකාර ව ජනරජයේ ජනාධිපතිවරයා රාජ්‍ය නායකයා, ආණ්ඩුවේ නායකයා, විධායකයේ නායකයා, සන්නද්ධ සේවාවන්හි නායකයා වේ. මීට අමතර ව, ව්‍යවස්ථාදායකයට හිමි බලයන්ට ද මැදිහත් වීමට බලයක් ලැබී තිබුණි. එනම් ව්‍යවස්ථාදායකය විසුරුවා හැර ඇති අවස්ථාවක දී මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන වැනි කාර්යයන් ද (1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 156 වගන්තිය). පාර්ලිමේන්තුව විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද පනතක් පවා ජාතික වශයෙන් වැදගත්කමක් සේ සලකා ජනමත විචාරණයට ලක් කිරීම වැනි බලයන් ද ජනාධිපතිවරයාට ලැබී තිබුණි. තව ද වරදකරුවන්ට සමාව දීමේ බලය ද (1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 35 වගන්තියට අනුව). පාර්ලිමේන්තුවට ඕනෑ ම අවස්ථාවක් පැමිණීම වැනි බලයන් ද ජනාධිපතිවරයාට හිමි විය. සරල ව ප්‍රකාශ කරනවා නම් පාර්ලිමේන්තුවේ මන්ත්‍රීවරයෙකුට හිමි සියලු බලයන් (ඡන්දය භාවිත කිරීම හැර) ජනාධිපතිවරයාට හිමි වී තිබුණි. මෙයින් පෙනී යන්නේ 1978 ජනාධිපතිවරයා යනු විධායකයේ පමණක් නො ව ව්‍යවස්ථාදායකයේ ද බලවත් පුද්ගලයා වූ බව යි. තව ද, ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපතිවරයා තෝරා පත් කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයට අනුව ජනාධිපතිවරයෙක් තේරී පත්වීමේ සම්භාවිතාව වැඩි වශයෙන් පවතින්නේ දේශපාලන පක්ෂයක පුද්ගලයෙකුට වීම හේතුවෙන් දේශපාලන පක්ෂ නායකයා වශයෙන් ඔහුට හිමි බලය ද ජනාධිපති බලයට එකතු වී ජනාධිපතිත්වයක් දක්වා ධුරය ගමන් කළ ආකාරය පෙනී ගියේ ය. විශේෂයෙන් ම 1978 දී ධුරය දැරූ මෙරට ප්‍රථම විධායක ජනාධිපති ජේ. ආර් ජයවර්ධන මහතා ප්‍රකාශ කළේ ජනාධිපතිවරයාට “ගැහැණියක් පිරිමියෙක් කිරීමත්, පිරිමියෙක් ගැහැණියක් කිරීමත් හැර වෙන ඕනෑ ම දෙයක් කළ හැකි

බවයි". තව ද එවකට තම පක්ෂයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගේ හැසිරීම පාලනය කිරීම සඳහා තම පක්ෂයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගේ දින රහිත ඉල්ලා අස්වීමේ ලිපිය ලබා ගැනීම වැනි කුට උපක්‍රම මගින් ද ජනාධිපතිවරයාගේ බලය වර්ධනය කර ගෙන තිබුණි (Warnapala,1983). අනතුරු ව මෙරට බලයට පත් වූ සෑම ජනාධිපතිවරයෙක් ම යම් යම් ආකාරයෙන් තමන්ගේ බලය වර්ධනය කර ගත්තා විනා බලය අත්හැරීමට කිසිදු සුදානමක් නො විය. මෙතෙක් බලයට පත් වූ සියලු ජනාධිපතිවරු තම බලය අත්හරින බව ජනාධිපතිවරණයේ දී ප්‍රකාශ කළ ද ජනාධිපති වූ පසු එය අත්හැරීමට සුදානමක් නොමැති බව පෙනී ගියේ ය. තව ද 2010න් ආරම්භ වන මහින්ද රාජපක්ෂ ජනාධිපතිවරයාගේ බලය සම්බන්ධ ව විශේෂ වෝදනා එල්ල විය. ඒ අතර ප්‍රධාන වෝදනාවක් වූයේ කැබිනට් අමාත්‍ය ධුරය තබා ගැනීමට ජනාධිපතිවරයාට හිමි බලය උපයෝගී කර ගනිමින් අමාත්‍යාංශ බහුතරයක නායකත්වය ජනාධිපතිවරයා තබා ගනිමින් ඒකාධිපති ගමනක් නිර්මාණය කර ගත් බව ය (සිරිසේන, 2019: පි 02). තව ද 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් එය තවදුරටත් ආරක්ෂා කර ගැනීමට කටයුතු කළ බව විවිධ අංශ පෙන්වා දුන්නේ ය.

19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව ජනාධිපතිවරයාගේ ධුර කාලය, බලතල, කාර්යභාරය සම්බන්ධයෙන් 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දක්වා තිබූ විධිවිධාන සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව ජනාධිපතිවරයෙකුට ධුර කාලය සය අවුරුද්දක් විය- (1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 30 වගන්තිය). එහෙත් 19 වන සංශෝධනයට අනුව ජනරජයේ ජනාධිපතිවරයා ජනතාව විසින් තෝරා පත්කර ගනු ලැබිය යුතු අතර "පස් අවුරුදු කාලයක් ධුරය දරන්නේ ය"ගතව ද ජනතාව විසින් ජනාධිපති ධුරයට දෙවරක් තෝරාගනු ලැබූ තැනැත්තෙකු ජනතාව විසින් නැවත ඒකී ධුරය සඳහා තෝරාගනු ලැබීමට සුදුස්සෙකු නොවන්නේ ය. 1978 ආණ්ඩුක්‍රමය ව්‍යවස්ථාවේ 31 (ii) වගන්තිය. මෙම වගන්තිය සංශෝධනය වූයේ 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ඕනෑ ම කාලයක් ධුරය දැරිය හැකි ය යන වගන්තිය සංශෝධනය කරමිනි. තව ද බලතල හා කාර්යය ක්ෂේත්‍රය ද සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 33 (ආ) වගන්තියට අනුව "ජාතික ප්‍රතිසංධානය හා ඒකාබද්ධතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම" ජනාධිපතිවරයා යටතට පත් කළ විශේෂ කාර්යය භාරයක් විය. තව ද මැතිවරණ කොමිෂන් සභාවේ උපදෙස් පරිදි නිදහස් හා සාධාරණ ඡන්ද විමසීම් හා ජනමත විචාරණ පැවැත්වීම සඳහා උචිත වතාවරණය නිර්මාණය කිරීම හා තහවුරු කිරීම ද ජනාධිපතිවරයාට පවරා තිබේ. 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ජනාධිපතිවරයාට ජනමත විචාරණය පැවැත්වීමේ බලය ලබා දී තිබුණි. (1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 33 (ඇ) වගන්තිය). ජාතික වශයෙන් වැදගත් යයි යම් පනතක් ජනාධිපතිවරයාට හැඟී යන්නේ නම් ජනමත විචාරණයට ලක් කළ හැකි ය. තව ද පාර්ලිමේන්තුව ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද පනතක් පවා ජනමත විචාරණයට

ලක් කළ හැකි ව තිබුණි. මෙම විධිවිධානය 19 වන සංශෝධනය යටතේ ජනාධිපතිවරයාට තිබුණු බලය අහෝසි කළ අතර, “මැතිවරණ කොමිෂන් සභාවේ උපදෙස් පරිදි” යනුවෙන් ජනාධිපතිවරයා ජනාධිපතිවරයාගේ බලය සීමා කොට ඇත. තව ද ජනාධිපතිවරයාට 1978 ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දක්වා ඇති මුක්තිය ඉවත් කරන ලදී. එනම් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව ජනාධිපතිවරයා ඔහුගේ නිල තත්ත්වයේ දී කරන ලද හෝ නොකර හරින ලද කිසිවක් සම්බන්ධයෙන් නීතිපතිවරයා විරුද්ධ ව 126 වෙනි වගන්තිය යටතේ මූලික අයිතිවාසිකම් පෙන්සමක් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. එමෙන් ම ජනාධිපතිවරයාට තමන් යටතේ තබා ගත හැකි අමාත්‍යාංශ සංඛ්‍යාව සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ මුළු අමාත්‍යවරු සංඛ්‍යාව 30 නොඉක්ම විය යුතු ය (1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට 46 (1) ආ වගන්තිය). තව ද අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් නො වන අමාත්‍යවරුන්ගේ සහ නියෝජ්‍ය අමාත්‍යවරුන්ගේ සංඛ්‍යාවේ එකතුව හතළිහ නොඉක්ම විය යුතු ය (1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 40 (1) (ආ) වගන්තිය). එසේ වුව ද ජාතික ආණ්ඩුවක් පිහිටු වන අවස්ථාවේ දී අමාත්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව අමාත්‍ය මණ්ඩලයට අයත් නො වන අමාත්‍ය සංඛ්‍යාව, නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය සංඛ්‍යාව පාර්ලිමේන්තුව විසින් තීරණය කළ යුතු විය. අමාත්‍යවරුන් පත් කිරීමේ දී අගමැතිගේ උපදෙස් මත කළ යුතු ය යන්න 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ 45 (1) වගන්තියට අනුව ප්‍රකාශ කළේ ය. තව ද 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 92 (1) වගන්තියට අනුව ජනාධිපතිවරණයට ඉදිරිපත් විය හැකි වයස අවුරුදු 30 සිට 35 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී (19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය).

07.1.2 ව්‍යවස්ථාදායකය හෙවත් පාර්ලිමේන්තුව සම්බන්ධ සංශෝධන

1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ගෙන එන ලද 19 වන සංශෝධනය මගින් ව්‍යවස්ථාදායකය සම්බන්ධයෙන් වෙනස්කම් කිහිපයක් කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුවේ නිල කාලය සම්බන්ධයෙන් කරන ලද වෙනස්කම මෙහි දී වැදගත් වේ. 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුව 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 38 වගන්තියට අනුව පාර්ලිමේන්තුවේ නිල කාලය වසර 6ක් වූ නමුත් 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් එය වසර 5 දක්වා අඩුවිය.

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධි විධානවලට අනුව සෑම පාර්ලිමේන්තුවක් ම පළමු වරට රැස්වීමට නියමිත දින පටන් පස් අවුරුද්දකට නොවැඩි කාලයක් පවත්නේ ය. පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීම සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිවරයාට පවතින බලය සංශෝධනය කරන ලදී. එහි දී නව පාර්ලිමේන්තුවට වසරක් ගත වූ පසු ඕනෑ ම අවස්ථාවක විසුරුවා හැරීමට ජනාධිපතිවරයාට බලය තිබුණි. එහෙත් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය සම්මත

වූ පසු ජනාධිපතිවරයාට පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරිය හැක්කේ “පාර්ලිමේන්තුව විසින් එහි නොපැමිණි මන්ත්‍රීන් ද ඇතුළුව මුළු මන්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාවෙන් තුනෙන් දෙකකට නොඅඩු සංඛ්‍යාවකගේ” යෝජනා සම්මතයෙන් පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හරින ලෙස ජනාධිපතිවරයාගෙන් ඉල්ලීමක් කරනු ලබන්නේ නම් මිස පාර්ලිමේන්තුවේ ප්‍රථම රැස් වූ දිනයේ සිට අවුරුදු හතරක් සහ මාස හයක කාලයක් අවසන් වන තෙක් ජනාධිපතිවරයා පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීම නොකළ යුත්තේ ය (19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව, පි: 30).

07.1.3 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව - Constitutional Council

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ස්ථාපිත කළ නවතම ආයතනය මෙය වේ. 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් පිහිටුවා ඇති ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව සාමාජිකයන් දසදෙනෙකුගෙන් සමන්විත ආයතනයකි. මෙම ආයතනයේ ධුර කාලය අවුරුදු තුනකි. එම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සාමාජිකයන් පත්වන ආකාරය සහ සංයුතිය මෙසේ ය.

1. අග්‍රාමාත්‍යවරයා
2. කථානායකවරයා
3. පාර්ලිමේන්තුවේ විරුද්ධ පක්ෂ නායකයා
4. ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරන ලද එක් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු
5. අග්‍රාමාත්‍යවරයා හා විරුද්ධ පක්ෂයේ නායකයා යන දෙදෙනාගේ නාම යෝජනා කිරීම මත ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලැබිය යුතු දෙදෙනෙක් පාර්ලිමේන්තුවේ මන්ත්‍රීවරයන් විය යුතු වුව ද, තැනැත්තන් පස් දෙනෙකු සහ
6. අග්‍රාමාත්‍යවරයා හා විරුද්ධ පක්ෂයේ නායකයා අයත් දේශපාලන පක්ෂ හෝ ස්වාධීන කණ්ඩායම් හෝ නො වන පාර්ලිමේන්තුවේ නියෝජනය ඇති අනෙකුත් දේශපාලන පක්ෂවල සහ ස්වාධීන කණ්ඩායම්වල පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගේ බහුතරයේ එකඟත්වය මත නාම යෝජනා කොට ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලබන එක් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකි (19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය, පි :08).

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සාමාජිකයන් අතුරෙන් අග්‍රාමාත්‍යවරයා හා විරුද්ධ පක්ෂයේ නායකයා යන දෙදෙනාගේ එකඟත්වයෙන් නාමයෝජනා කරනු ලබන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සාමාජිකයන් පත්කිරීමේ දී ලාංකික සමාජයේ වෘත්තීය හා සමාජීය විවිධත්වය ඇතුළු බහුත්ව ලක්ෂණ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ තහවුරු වීම පිණිස පාර්ලිමේන්තුව නියෝජනය වන දේශපාලන පක්ෂවල හා ස්වාධීන කණ්ඩායම්වල

නායකයින්ගේ අදහස් විමසිය යුතු බව 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ විශේෂයෙන් දක්වා ඇත. තව ද පාර්ලිමේන්තුව නියෝජනය නොවන තිදෙනෙකු පත් කිරීමේ දී විශිෂ්ට හා අවංක පොදු ජන ජීවිතයේ දී කීර්තිය ලත්, කිසිදු දේශපාලන පක්ෂයක සාමාජිකයෙකු නො වන තැනැත්තන් පත් විය යුතු ය යන්න දක්වා ඇති අතර, ඔවුන්ගේ නම් පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කළ යුතු ය.

කථානායකවරයා, අග්‍රාමාත්‍යවරයා, විරුද්ධ පක්ෂයේ නායකයා යන තිදෙනා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාදායක සභාවට තේරී පත්වන්නේ නිලබලයෙනි. යම් හෙයකින් පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැර ඇති අවස්ථාවක පාර්ලිමේන්තුවේ කථානායකවරයා, අග්‍රාමාත්‍යවරයා හා විපක්ෂ නායකවරයා යන තනතුරු සඳහා පෙර එම තනතුරෙහි කටයුතු කළ අය ම එම තනතුරුවල කටයුතු කරනු ලැබේ. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සභාපතිවරයා වන්නේ කථානායකවරයා ය. ඝන පුර්ණය සාමාජිකයන් පස්දෙනෙකි. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාදායක සභාව යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ස්වාධීන කොමිෂන් සභා 9ක් වේ. ඒවා පහත සඳහන් පරිදි වේ.

07.1.4 ස්වාධීන කොමිෂන් සභා පිහිටු වීම

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් පිහිට වූ නවතම ආයතනය මෙය වේ. 1978 ව්‍යවස්ථාවේ 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණය වශයෙන් සැලකෙන්නේ ස්වාධීන කොමිෂන් සභා පිහිටු වීම පිළිබඳ විධිවිධානයන් ය. එම කොමිෂන් සභා පිහිටවනු ලැබුවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ ය (Constitutional Council). එමගින් විවිධ ක්ෂේත්‍රවලට අදාළ ව ස්වාධීන කොමිෂන් සභා 9ක් ස්ථාපිත විය. එය පහත පරිදි වේ.

1. මැතිවරණ කොමිෂන් සභාව
2. රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව
3. ජාතික පොලිස් කොමිෂන් සභාව
4. ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව
5. අල්ලස් හෝ දූෂණ විමර්ශනය කිරීමේ කොමිෂන් සභාව
6. මුදල් කොමිෂන් සභාව
7. සීමා නිර්ණය කොමිෂන් සභාව
8. විගණන සේවා කොමිෂන් සභාව
9. ජාතික ප්‍රතිසම්පාදන කොමිෂන් සභාව (19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය, පි: 13).

1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ ජනාධිපතිවරයාට රාජ්‍ය සේවාව හා අධිකරණ සේවාව සම්බන්ධයෙන් පවරා තිබුණු බලය 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සම්මත කිරීමෙන් පසු ව පිහිටුවනු ලබන රාජ්‍ය සේවා හා අධිකරණ සේවා යන ක්ෂේත්‍රයන්හි බලය සංවරණයට ලක් කිරීම සිදු කෙරේ.

08. 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 19 වන සංශෝධනය හා එහි ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරීත්වය

08.1. ජනාධිපතිවරයා සම්බන්ධ සංශෝධන

මෙම සංශෝධනයේ අරමුණු අතර ප්‍රධාන අරමුණක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් වූයේ 1978 දෙවන ජනරජ ව්‍යවස්ථාවෙන් සහ ඊට පසු ව 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට එකතු කරන ලද 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව දක්වා පුර්ණ විධායක ජනාධිපතිවරයාගේ බලතල ක්‍රියාත්මකවීම තුළ මෙරට දේශපාලන සමාජය අත්විඳි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී නො වන අත්තනෝමතික බලතල සංවරණය හා තුලනය කිරීමට අවශ්‍ය බව යි (වීරසේකර, 2018: 02). ඒ අනුව ජනාධිපතිවරයාගේ දේශපාලන අධිකාරී බලය පාලනය කිරීම සඳහා වූ උපාය උපක්‍රම වශයෙන් 19 වන සංශෝධනය වැදගත් වන බව යි. එය ව්‍යවස්ථානුකූල ව හා නීතිමය වශයෙන් වැදගත් තර්කයක් වුව ද, සත්‍ය වශයෙන් පුද්ගල චරිතයක හෝ දේශපාලන ආයතනයක ක්‍රියාත්මකභාවය තීරණය වන්නේ ව්‍යවස්ථානුකූල හා නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගවලින් පමණක් නො වේ. යම් රටක දේශපාලන සංස්කෘතියේ ස්වභාවය, පුද්ගල චරිත ස්වභාවය, දේශීය හෝ අන්තර්ජාතික දේශපාලනයේ තත්කාලීන ප්‍රවණතා, තමන් බලයට පත් වූ පදනම, උපක්‍රම භාවිතය සම්බන්ධයෙන් පවතින දක්ෂතා, යනා දී වශයෙන් තනතුරක බලය තීරණය කිරීමට බලපෑම් සහගත කරුණු රාශියක් වේ. එසේ නොමැති ව ව්‍යවස්ථානුකූල හා නීතිමය විධිවිධාන මගින් පමණක් එය තීරණය නො වන්නේ ය. අනෙක් අතට කෙතරම් ප්‍රශස්ත ව නීති සම්පාදනය කළ ද සැබැවින් ම එය දේශපාලන සමාජයට වැදගත් වන්නේ ඒවා සත්‍ය ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පසු විපරම් ක්‍රියාකාරීත්වයක් තිබේ නම් පමණකි. අනෙක් අතට කැබිනට් ආණ්ඩුක්‍රමයක අගමැතිධුරය පවා ජනාධිපති තත්ත්වයක් කරා ගමන් කළ අවස්ථා පවතී. උදාහරණ වශයෙන් 1980 දශකයේ දී බ්‍රිතාන්‍යයේ බලයට පත් වන කන්සර්වට්‍රිව් පක්ෂයේ නායිකාව වන මාග්‍රට් තැවර් එවැන්නියකිග19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් එවැනි මතභේදාත්මක තත්ත්වයක් විද්‍යමාන විය.

08.2 ව්‍යවස්ථාදායක සභාව

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ ප්‍රබලතම අඩුපාඩුවක් වන්නේ 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව පිහිටු වනු ලබන "ව්‍යවස්ථාදායක සභාව හා එහි සංයුතිය කුමනාකාර ද යන්න ය. ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ සංයුතිය පිළිබඳ නිරීක්ෂණය කරන විට අපක්ෂපාති හා ස්වාධීන තත්ත්වයක් විද්‍යමාන නොවේ. එම තර්කය විශේෂයෙන් ම ගොඩනැගී තිබෙන්නේ 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ සංයුතිය නිරීක්ෂණය කිරීමෙනි. එම ව්‍යවස්ථාදායක සභාව අපක්ෂපාති හා ස්වාධීන නො වන බව හොඳින් නිරීක්ෂණය කිරීමේ දී පෙනී යයි. එමගින් නිර්මාණය වන කොමිෂන් සභා ස්වාධීන අපක්ෂපාති ආයතන වේ ද යන්න ගැටලුවකි. විශේෂයෙන් ම වත්මන් පාර්ලිමේන්තුවේ සංයුතිය හා සැකැස්ම අනුව ව්‍යවස්ථාදායක සභාවෙන් බිහි වන කොමිෂන් සභා ස්වාධීන හා අපක්ෂපාති වේ ද යන්න ගැටලු සහගතයම වෙනත් ලෙසකින් කිවහොත් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් පිහිට වූ "ව්‍යවස්ථාදායක සභාව" නමැති ණමච් ආයතනයට පිළිබඳ ව ඇති තර්ක විතර්ක යි.

ව්‍යවස්ථාදායක සභාව සාමාජිකයින් දසදෙනෙකුගෙන් සමන්විත වේ. එම දසදෙනා පත් වන්නේ 2015 අගෝස්තු පාර්ලිමේන්තු සංයුතිය අනුවය. එනම්,

- (අ) ආග්‍රාමාත්‍යවරයා
- (ආ) කථනායකවරයා
- (ඇ) පාර්ලිමේන්තුවේ විරුද්ධ පක්ෂයේ නායකවරයා
- (ඈ) ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලැබිය යුතු එක් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙක්
- (ඉ) ආග්‍රාමාත්‍යවරයා සහ විරුද්ධ පක්ෂයේ නායකයා යන දෙදෙනාගේ ම නාම යෝජනා කිරීම මත ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලැබිය යුතු වූ ද, දෙදෙනෙක් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයන් විය යුතු වූ ද, තැනැත්තන් පස් දෙනෙක් සහ
- (ඊ) ආග්‍රාමාත්‍යවරයා සහ විරුද්ධ පක්ෂයේ නායකවරයා අයත් දේශපාලන පක්ෂයේ නායකවරයා අයත් දේශපාලන පක්ෂ හෝ ස්වාධීන කණ්ඩායම්වල පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයන්ගේ එකඟත්වය මත නාමයෝජනා කොට ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලබන එක් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙක් (19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය, පි: 08).

2015 අගෝස්තු පාර්ලිමේන්තු සංයුතිය අනුව ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ සාමාජිකයන් සියල්ල නියෝජනය වන්නේ එක ම පෙරමුණක් ලෙස කටයුතු කළ 2015 ජනාධිපතිවරණයේ දී ජයග්‍රාහී කණ්ඩායම මගිනි. 2019 මැයි මාසයේ දී විපක්ෂ නායක ධුරය පමණක් වෙනස් විය.

ඒ අනුව 2015 අගෝස්තු පාර්ලිමේන්තුවේ අග්‍රමාත්‍යවරයා, කථානායකවරයා, විපක්ෂ නායකවරයා, ජනාධිපතිවරයා පත් කරන මන්ත්‍රීවරයෙක්, අග්‍රමාත්‍යවරයා සහ විපක්ෂ නායකවරයා පත් කරන පස් දෙනෙක් සහ අග්‍රමාත්‍යවරයා සහ විපක්ෂ නායකවරයා අයත් නොවන දේශපාලන පක්ෂ හෝ ස්වාධීන කණ්ඩායම්වල, පාර්ලිමේන්තුව නියෝජනය කරන එක් මන්ත්‍රීවරයෙක් යනාදී සියල්ල ම නියෝජනය වූයේ 2015 අගෝස්තු පාර්ලිමේන්තුවේ එක් කණ්ඩායමක් වශයෙන් පෙනී සිටින හවුල් ආණ්ඩුව නියෝජනය කරන අය හෝ ආණ්ඩුවට නියම හෝ අනියමින් සහාය දක්වන කණ්ඩායම් වශයෙනි. 2018 දෙසැම්බර් මාසය වන විට විපක්ෂ නායක ධුරය වෙනස් වීම දක්වා මෙම තත්ත්වය දකින්නට ලැබුණි. විශේෂයෙන් ම පාර්ලිමේන්තුවේ විපක්ෂ නායකවරයා හා විපක්ෂය කුමක් ද යන්න ගැටලුවක් වී පැවතිණි. සත්‍ය වශයෙන් ම ක්‍රියාත්මක වන 51 දෙනෙකුගෙන් යුක්ත විපක්ෂයක් සිටිය දී විපක්ෂ නායක ධුරය හා විපක්ෂ කණ්ඩායම ලෙස පිළිගෙන ඇත්තේ ඉතා කුඩා කණ්ඩායමකි. එනම් උතුරු නැගෙනහිර පමණක් නියෝජනය කරන 16 දෙනෙකුගෙන් යුත් ද්‍රවිඩ සංඛ්‍යාවෙන් මන්ත්‍රීවරුන් ය. තව ද ලංකාවේ විපක්ෂය සත්‍ය වශයෙන් ම විපක්ෂ භූමිකාව ඉටු කරන විපක්ෂයක් නොවන බව මෑතකාලීන පාර්ලිමේන්තුවේ විපක්ෂයේ ක්‍රියාකලාපයෙන් මැනවින් පෙනී යන්නේ ය. මේ හේතුවෙන් "ව්‍යවස්ථාදායක සභාව" නමැති ආයතනය ඒක පාර්ශ්වික "මව් ශාකය" තුළින් උපදින "ස්වාධීන කොමිෂන් සභාව" නමැති ආයතනය පිළිබඳ ව ස්වාධීන ව ක්‍රියාත්මක වීම බලාපොරොත්තු විය හැක්කක් නොවන්නේ ය. විශේෂයෙන් ම ශ්‍රී ලංකාවේ විරාත් කාලයක් තිස්සේ ගොඩනැගී ඇති දුර්වල දේශපාලන සංස්කෘතියෙහි මෙම කොමිෂන් සභා ප්‍රශස්ත ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමක් අපේක්ෂා කළ නොහැකි ය.

08.3. ස්වාධීන කොමිෂන් සභා පිහිටු වීම

දැනට 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම සංශෝධනයට අනුව පිහිටුවා ඇති කොමිෂන් සභාවල ක්‍රියාත්මකභාවය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රබල දුර්වලතා, විවේචන, අඩුපාඩු පවතී. 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදනයේ අපේක්ෂිත අරමුණු කිසිවක් ක්‍රියාත්මක නොවන තත්ත්වයක් දැක ගත හැකි ය. මින් එකක් වන්නේ මැතිවරණ කොමිෂන් සභාවේ ක්‍රියාත්මක ස්වරූපය යි. මෙරට නිදහස ලැබූ දා සිට නියෝජනය සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක කළ නියෝජන ක්‍රමය කුමක් වුව ද බොහෝ මැතිවරණ ක්‍රියාත්මක ස්වරූපය අතිශයින් ම දුෂිත විය. මැතිවරණ ක්‍රමය දේශපාලන පක්ෂපාතීත්වය මත ක්‍රියාත්මක වීම, රාජ්‍ය දේපළ මැතිවරණවලට යොදා ගැනීම හා අකාර්යක්ෂමතාව, හොර ඡන්ද දැමීම, මහජන මතයට බලපෑම් කිරීම දැකිය හැකි විය. විශේෂයෙන් ම 1982 ජනමත විචාරණය හා 1995 වයඹ පළාත් සභා මැතිවරණ අවස්ථාවල දී දේශපාලන බලපෑම් මත මැතිවරණවලට වූ බලපෑම මහජන මතය වෙනස්

කිරීමට බලපෑවේ ය. මෙවැනි සිද්ධි ඇති නොවීමට නිදහස්, සාධාරණ සහ නිසි කලට මැතිවරණ පැවැත්වීමට ස්වාධීන මැතිවරණ කොමිෂන් සභාවන් ස්ථාපිත කිරීම හොඳ ම ප්‍රතිකර්මය ලෙස ප්‍රකාශ විය (දේවසිරි, 2017: 16). එහෙත් 19 වන සංශෝධනය යටතේ මැතිවරණ කොමිෂන් සභා ස්ථාපිත කර ඇතිමුත් දැනට ලංකාවේ පැවැත්විය යුතු පළාත් පාලන මැතිවරණය වසර තුනකට ආසන්න කාලයක් නොපවත්වා කල්දමන ලදී. තව ද පළාත් සභා මැතිවරණය දැනට පැවැත්විය යුතු වුවත් එයද පවත්වන තත්ත්වයක් දැකිය නො හැකි විය. මැතිවරණ කොමිෂන් සභාව අක්‍රීය තත්ත්වයකට පත්ව ඇත. සීමා නිර්ණය පිළිබඳ ව ප්‍රතිසංවිධාන කමිටු සභාපති අගේක පිරිස් ප්‍රකාශ කළේ පළාත් පාලන මැතිවරණය පැවැත්වීම පිළිබඳ ව ආණ්ඩුවේ ඉන්න ප්‍රධාන පක්ෂ දෙකට ම මෙය ප්‍රමාද කිරීමේ උවමනාව පවතින බව ය. ඒ අනුව 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටුවා තිබුණේ "මැතිවරණ නොපවත්වන කොමිෂන් සභාවකි"ග මේ සම්බන්ධයෙන් විග්‍රහයක යෙදෙන මැතිවරණ කොමිෂන් සභාවේ වර්තමාන සභාපති මහින්ද දේශප්‍රිය 2017.06.27 වන දින ජනමාධ්‍යවලට ප්‍රකාශ කළේ මැතිවරණ කොමිෂන් සභාව සැබැවින් ම ක්‍රියාත්මක වීමට නම් එය බලාත්මක වීමට අවශ්‍ය නීති රීති පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කළ යුතු වුවත් එය ආණ්ඩුව මෙතෙක් ඉටු කර දී නොමැති බව ය. එය ප්‍රධාන ගැටලුවකි. මෙම ප්‍රකාශය කළේ ජනමාධ්‍යවේදීන් පළාත් පාලන මැතිවරණය කල්යාම පිළිබඳ ප්‍රශ්න කිරීමට දී ය. ඒ අනුව ස්වාධීන කොමිෂන් සභා සැබැවින් ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ය පූර්ව අවශ්‍යතා සම්පාදනය කිරීමට 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුවට අවශ්‍යතාවක් නොමැති බව පෙනී යන්නේ ය (දේවසිරි, 2017: 26). තව ද නීතිය හා සාමය ස්ථාපිත කිරීම සම්බන්ධ ව ලංකාවේ ප්‍රබල ගැටලුවක් පැවැතිණි. විශේෂයෙන් ම පොලිස් සේවය දේශපාලනිකරණය වී ඇතැයි ද නීතිය හා සාමය සුරැකීම සම්බන්ධයෙන් පොලිස් සේවාවට චෝදනා එල්ල විය (ගුණසේකර, 2017: 23). එහෙයින් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව ස්වාධීන පොලිස් කොමිසමක් ස්ථාපිත කෙරිණි. එමගින් පොලිස් සේවය ස්වාධීන ව හා අපක්ෂපාතීව ක්‍රියාත්මක වේ යැයි විශ්වාස කෙරිණි. නමුත් පොලිස් කොමිසම මගින් අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටු වී නොමැති බව මෑතකාලීන සිද්ධි කිහිපයකින් පෙනී යයි. ඉන් එකක් වන්නේ හම්බන්තොට තරුණයෙකු දෙමහල් නිවසකින් බිමට කල්ලු කර මරා දැමීම සම්බන්ධ ව හම්බන්තොට පොලීසියට එල්ල වූ චෝදනාව යි. එසේ ම එහි දී ජාතික පොලිස් කොමිසම මැදිහත් වූ ආකාරය හා පරීක්ෂණ පැවැත් වූ ආකාරය මන්දගාමී හා දුර්වල විය. එසේ ම දෙවැන්න වන පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී හිරුණකා ප්‍රේමවන්දු තරුණයෙකුට පහර දී බලහත්කාරයෙන් රැගෙන ගිය අවස්ථාවේ පොලීසිය හා පොලිස් කොමිසම කටයුතු කළ ආකාරය ඉතා ම පහත් හා දුෂිත ආකාරයයි.(ගුණසේකර, 2017: 22). තව ද 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුක්‍රමයේ ඇමැති වම්පික රණවක කොළඹ දී තරුණයෙකු තම වාහනයට යට කළ අතර, ඒ සම්බන්ධයෙන් පොලීසිය හා පොලිස් කොමිසම කටයුතු කළ

ආකාරය සහ ඒ පිළිබඳ පැවැත්වූ විභාග කිරීම් ඉතා ම දුෂිත තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කළ බව පෙන්වාදිය හැකි ය. තව ද 2016.12.24 වන දින උතුරු මැද ප්‍රධාන ඇමැති ජේසල ජයරත්න ත්‍රිරෝද රථ රියදුරෙකු තම වාහනයට යට කිරීම හා ආණමඩුවේ දී ඇමැති රංග බණ්ඩාර තම වාහනය පදවා ගෙන යන අතර, එයට බාධා කළා යැයි තරුණයෙකුට පහරදීම, යාපනය විශ්වවිද්‍යාලයේ සිසුන් දෙදෙනෙකු පොලිසිය විසින් ඝාතනය කරනු ලැබීම වැනි සිද්ධීන් ඉතා බරපතල සිද්ධි වන අතර එමගින් නීතිය හා සාමය ස්ථාපිත කිරීමට පොලිසිය හා පොලිස් කොමිෂන් සභාවේ ස්වාධීන, අපක්ෂපාති කාර්යක්ෂම භූමිකාව ඉතා දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය විය (කුරේ, 2017: 24). නීතිය සැබැවින් ම ක්‍රියාත්මක වූයේ 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුවට විරුද්ධ අයට පමණි. ආණ්ඩුවට සම්බන්ධ අයගේ කිසි ම සිද්ධියක් සම්බන්ධ ව ස්වාධීන හා අපක්ෂපාති පරීක්ෂණයක් සිදු නො වීම ඉතා ම කණගාටුදායක කරුණක් විය. 2017.07.13 වන දින පැවැති ජනමාධ්‍ය සාකච්ඡාවක දී දූෂණ විරෝධී පෙරමුණේ සාමාජිකයෙකු වන, ජනතා විමුක්ති පෙරමුණේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී විජිත හේරත් ප්‍රකාශ කළේ 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුවට සම්බන්ධ ඇමැතිවරුන් දෙදෙනෙකුට අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා එල්ල වී ඇති බව ය. ඉන් එකක් වන්නේ කරුංකා අපනයනය සම්බන්ධයෙන් අල්ලස් චෝදනාවකි. දෙවැන්න වන්නේ වරායක් බදු දීම සම්බන්ධයෙන් 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුවේ ධීවර ඇමැති රාජිත සේනාරත්නට එල්ල වූ චෝදනාව ය. විශාල බලාපොරොත්තු සහිත ව මෙලෙස පිහිට වූ ආයතන ජනතාවට සේවයක් කිරීම වෙනුවට ජනතාවගේ බදු මුදල් වලින් ජීවත් වන හා ජනතාවට හිරිහැර කරන විශාල පිරිවැයක් සහිත ආයතන බවට පත් ව ඇත. මෑත කාලීන ශ්‍රී ලංකික දේශපාලන ඉතිහාසයේ අතිශය දරුණු මංකොල්ලය වශයෙන් මහා බැංකුවේ සිදු වූ අක්‍රමිකතාව පෙන්වාදිය හැකි ය. බැඳුම්කාර වංචාවට අවුරුදු දෙක යි (පුත්‍ර, 2107:12). මාන්සපේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් සංවිධානයේ වාර්තාවට අනුව “අපේ රටේ දූෂණය පසුගිය අවුරුදු දෙක තුළ වේගවත් වී ඇති බව සඳහන් වී තිබෙනවා. මහ බැංකුව බැඳුම්කාර ගනුදෙනුව පිළිබඳ ප්‍රශ්නය පමණක් ම ගෙන බැලුවත් එය පැහැදිලි යි”. පුවත්පත් වාර්තාවල දැක්වෙන ආකාරයට අර්ථසාධක අරමුදලට පමණක් ඉන් සිදු වී ඇති පාඩුව කෝටි දහස ඉක්ම වන බව පසුගිය දා හෙළි වී තිබේ. මහජන මුදල් පිළිබඳ පොදු කාරක සභාව පෙන්වා දී ඇති ආකාරයට එම මුදල් මංකොල්ලය මගින් ශ්‍රී ලංකා ජනරජයට කළ පාඩුව රුපියල් කෝටි ගණනක් වේ. මහජන මුදල් සම්බන්ධ පොදු කාරක සභාව විසින් එහි වුදිතයන් පෙන්වා දී තිබුණත්, එය විමර්ශනයට කොමිෂන් සභාවක් පත් කිරීමට ජනාධිපතිවරයා ක්‍රියාත්මක වූ නමුත් ඒ හැරුණු විට ඔවුන්ට විරුද්ධ ව නීතිමය කටයුතු කිරීමට මේ දක්වා අල්ලස් හෝ දූෂණ කොමිෂන් සභාව ක්‍රියාත්මක වී නොමැත (ගුණසේකර, 2017: 23).

තව ද 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ වැදගත් අරමුණක් ඉටු කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් පිහිට වූ විගණන හා ජාතික ප්‍රතිසම්පාදන කොමිෂන් සභා දෙක ස්ථාපිත

කිරීමට මෙතෙක් සමත් වී නැත. එය හිතාමතා ම කළ දෙයක් වශයෙන් පවතින ආණ්ඩුවට වෝදනා එල්ල වේ. මෙම කොමිෂන් සභා ක්‍රියාත්මක වීමට නම් විගණන පනත පාර්ලිමේන්තුවේ සම්මත විය යුතු ය. එය අත්‍යවශ්‍ය කොන්දේසියකි. එහෙත් මේ දක්වාත් මෙම පනත සම්මත වී නැත. 2017.06.30 වන දින සිරස රූපවාහිනී පුවත් මගින් ප්‍රකාශ වූයේ 2015 ආණ්ඩුවේ බැංකු මූල්‍ය වංචාව සෙවීම සඳහා විගණන පනත සම්මත නොකිරීමට 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුව සිතාමතා කටයුතු කරන බව ය. එයට හේතුව විගණකාධිපතිවරයාට විගණන පනත සම්මත කිරීමෙන් මහා බැංකු මූල්‍ය වංචාව සෙවීමට අවස්ථාවක් ලැබෙන බැවින් එය යටපත් කිරීම සහාය යන්න ප්‍රකාශ වේ. තවද අල්ලස් හෝ දූෂණ විමර්ශන කොමිෂන් සභාවල ක්‍රියාකාරීත්වය දැඩිව විවේචනයට ලක් වේ. 2016.11.26 වන දින අල්ලස් හෝ දූෂණ කොමිෂන් සභාවේ සභාපති, සභාපති ධුරයෙන් ඉල්ලා අස්වීම හා අල්ලස් හෝ දූෂණ සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුවට සම්බන්ධ මැති ඇමැතිවරුන් සම්බන්ධ කිසිම පැමිණිල්ලක් විභාග නොකිරීම, අල්ලස් හෝ දූෂණ කොමිසම දේශපාලනීකරණය වී ඇතැයි ද ප්‍රකාශ වේ. එසේ ම එය 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුවේ අගමැතිවරයාගේ බලපෑම මත ක්‍රියාත්මක කොමිෂන් සභාවක් ලෙස ප්‍රචලිත ය. අල්ලස් දූෂණ සම්බන්ධ පොලීසියේ භූමිකාව දැඩි ලෙස වෝදනාවට ලක් වන අතර "නීතිය නවන පොලිස්පති හා දේශපාලඥයින්ගේ පණිවුඩ වැඩකිරීම පොලිස්පති ඉටු කරද්දී පොලිස් කොමිසම, අල්ලස් හා දූෂණ කොමිසම කොයිබට ද? යන ප්‍රශ්නය පැන නැගෙනු ඇත. "යහපාලනය හා සම්මුතිවාදය" යැයි කියමින් බිහි කර ගත් ආණ්ඩුවේ දින 100 වැඩපිළිවෙළ යටතේ 3 වන විධි විධානය මෙය විය. මෙයින් පෙනී යන සත්‍ය සන්දර්භය වන්නේ කුමක් ද? ශ්‍රී ලංකාව යහපත් රාජ්‍යයක් ලෙස ගොඩනැගීමට යැයි හඬ නැඟ කණ්ඩායම් තමන්ගේ ප්‍රමාණයෙන් කළ හැකි දෑ වෙනුවෙන් පෙනී නොසිටි බව යි. මොවුන් සුජාත දේශපාලඥයින් ලෙස පෙනී සිටිමින් පෞද්ගලික අරමුණු වෙනුවෙන් සටකපට කෙරෙහි ක්‍රියාකලාපයක් රඟ දැක් වූ බව මේ වන විට විද්‍යමාන වී ඇත. මෙහි අවාසනාවන්ත තත්ත්වය වන්නේ රටක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව මේ වන විට මුහුණ දී ඇති දැවැන්ත සමාජ, දේශපාලන, ආර්ථික අර්බුදය යි. 2015 ජනාධිපතිවරණයේ දී ශ්‍රී ලංකාව " බලගතු රාජ්‍යයක්" කිරීමට යැයි කියමින් ඒකරාශී වූ දේශපාලන පක්ෂ හා කණ්ඩායම්, සිවිල් සංවිධාන 47ක් පමණ ප්‍රකාශ කළ පොදු මතය වූයේ ඉහත වූ තර්කය යි. 2015 ජනාධිපතිවරණයේ දී අල්ලස් හෝ දූෂණ මූලික ප්‍රධාන මූලික දමන බවට ප්‍රකාශ කළ සහ "රටකට ඕනෑ අපමණ අගයක්" යැයි ප්‍රකාශ කළ දේශපාලඥයෝ නිහඬව සිටිති. තව ද වත්මන් ආණ්ඩුවේ අමාත්‍යවරුන් රාශියකට අල්ලස් හෝ දූෂණ වෝදනා එල්ල වී ඇත. වර්තමාන ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුවේ ඒකාබද්ධ විපක්ෂය ප්‍රකාශ කරන ආකාරයට Top 10 යනුවෙන් හඳුනා ගත් දූෂිත අමාත්‍යවරු දස දෙනෙක් සිටිති (තල්පාවිල, 2014: 24). එහෙත් මේ වන විට පැහැදිලි වී ඇත්තේ එම සංවිධාන අතිබහුතරයකට අවශ්‍ය වූයේ ඉහතින් සඳහන් කරන ලද පොදු ජාතික අරමුණු නොව තම පෞද්ගලික අභිමතාර්ථ වෙනුවෙන්

පෙනී සිටීම බවයි. තව ද මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවෙන් බලාපොරොත්තු වූ අරමුණු කිසිවක් ඉටු නො වූ බව පසුගියදා ජනාධිපතිවරයා ජාතිය අමතා කළ කථාවෙන් පැහැදිලි විය.

“මේ ආණ්ඩුව බලයට පත් කරන්න කටයුතු කළ කණ්ඩායම් අතර පොදු එකඟතාවක් තිබුණේ මහින්ද රාජපක්ෂ පරාජය කිරීම විතර යි. ඊට එහා ගිය දර්ශනයක් සඳහා වන පොදු එකඟතාවක් තිබුණේ නැහැ”. මේ ගොල්ලෝ බලයට ඒමට පෙර මේ අර්බුදයට මුහුණ දීම සඳහා සුදානම් වූ පිරිසක් නො වේ. බලයට අවාට පස්සේ දඩ්බිඬියේ වැඩ කරන්න ගියා මිසක් මේ රටේ ලේ වැගිරීම් ඇති වුණේ ඇයි දියුණුව අත්පත් කරගන්න බැරි වුණේ ඇයි යන කාරණා පිළිබඳ හැදෑරීමක් කළේ නැහැ (සොයිසා, 2018: 14).

09. සමාලෝචන හා නිගමන

මෙම ලිපියේ ආරම්භයේ දී පෙන්වා දී ඇති ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන ක්‍රමය තුළ යටත් විජිත පාලන කාලයේ දී මෙරට පරිපාලන හා දේශපාලන ක්‍රමයේ ස්ථාපිත වූ බොහෝ ආයතන සංවිධානය වී තිබුණේ යටත් විජිත සම්ප්‍රදාය මගිනි. 1948 පෙබරවාරි 04 වන දා ශ්‍රී ලංකාවේ නිදහස ලබා ගනු ලැබුව ද ශ්‍රී ලංකාවේ පරිපාලන ක්‍රමය තුළ බ්‍රිතාන්‍ය සම්ප්‍රදායන් නිදහසින් පසු ව ද ක්‍රියාත්මක වීම දකින්නට ලැබුණි. නිදහසින් පසු ව දක්නට ලැබුණු සාමාන්‍ය ප්‍රවණතාව ය වූයේ දේශපාලන ක්‍රමයේ අනුග්‍රාහක පත්වීම් ක්‍රමය (Patronage System) හා දූෂිත පරිපාලන ක්‍රමය යි (Spoil System). මේ හේතුවෙන් ශ්‍රී ලාංකික සමාජය දැඩි ලෙස පීඩාවට පත් වී තිබුණි. මෙම තත්ත්වය වෙනස් කිරීමට විවිධ අවස්ථාවල සාකච්ඡාවට භාජනය වූව ද යථාර්ථවාදී ස්ථීර පිළිවෙතක් අනුගමනය කිරීමට මෙරට පාලක කණ්ඩායමට නො හැකි විය. බොහෝ අවස්ථාවල දී මෙරට පරිපාලන හා දේශපාලන ක්‍රමයේ තිබුණු දුර්වල තත්ත්වය දැඩි ව ප්‍රකාශ විය. නිදසුනක් වශයෙන් 1987-1989 ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ මෙහෙය වීම යටතේ “තරුණ කැරැල්ලෙන් පසු ව පත් කළ තරුණයින් පිළිබඳ ජනාධිපති කොමිසම” දැක්විය හැකි ය (ත.පි.ජ.කො). එහෙත් එහි නිර්දේශ ද ක්‍රියාත්මක නො වී ය. මෙම අයහපත් දේශපාලන සංස්කෘතිය දිගින් දිගට ම වර්ධනය වීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2001 වර්ෂයේ දී 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට එකතු කළ 17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය සම්මත විය. එහෙත් එය අපේක්ෂා කළ ආකාරයට ක්‍රියාත්මක නො වී ය. නැවත 2010 වර්ෂය පමණ වන විට 18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය සම්මත විය. එමගින් මෙරට දේශපාලන ක්‍රමයේ තිබුණු දූෂිත ලක්ෂණවලට පිළියමක් ලෙස 17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් කර තිබුණු ජනාධිපතිවරයාගේ අධිකරණ හා පරිපාලන මැදිහත්වීම් අහෝසි කරන ලදී. 2015 ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපතිවරයා තෝරා ගැනීම සඳහා පැවැත් වූ මැතිවරණවල දී දේශපාලන වේදිකාවන්හි

දී ස්වාධීන කොමිෂන් සභා ස්ථාපිත කිරීම පිළිබඳ යෝජනාව ඉදිරිපත් විය. 2015 ජනාධිපතිවරයාගේ ජයග්‍රහණය සමඟ 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පැමිණෙන අතර එමගින් මෙරට දේශපාලන හා පරිපාලනය සම්බන්ධයෙන් ඉහතින් සඳහන් කළ විධි විධාන ස්ථාපිත කරන ලදී.

යථාර්ථවාදී ව විශ්ලේෂණය කළහොත් නූතනයේ මෙරට ඇති වී තිබෙන සමාජ, දේශපාලන, ආර්ථික අර්බුදවලට යම් ප්‍රමාණයකට 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය හේතු වී කල්පනා කළේ ය. එහෙත් එය යථාර්ථයක් නො වන බව පෙනී යන්නේ ය. මෙරට බලය මෙහෙය වන රාජ්‍ය නායක මට්ටමේ කණ්ඩායම් හා පුද්ගලයින් ප්‍රකාශ කරන්නේ මෙරට පුරවැසියන් නො වන ආකාරයට ය. මෙරට ශක්තිමත් බුද්ධි අංශයක් හා වර පුරුෂ සේවාවක් තිබිය දී එවකට රාජ්‍ය නායක මට්ටමේ දේශපාලඥයින් ප්‍රකාශ කරන්නේ ඇතැම් කරුණු තමා දකින්නේ පුවත්පත්වලින් බව යි. තව ද හැඟෙන තත්ත්වය වන්නේ සමහර සමාජ, දේශපාලන ප්‍රශ්න විග්‍රහ කරන්නේ නින්දෙන් අවධි වූවාක් මෙනි. එහෙත් අවාසනාවන්ත තත්ත්වය වන්නේ මෙරට සිවිල් ජනතාව සියවස් ගණනාවක් තිස්සේ යටත් විජිතවලට නතු වී පීඩා විඳි පිරිසක් ද වීමයි. 1948 ලැබූ නාමික නිදහස සැලැවින් ම භුක්ති වින්දේ අධිරාජ්‍යවාදී සුළු ධනේශ්වර පංතිය යි (ප්‍රනාන්දු, 1974). තව ද ජනවාර්ගික අර්බුදය හේතුවෙන් තවත් වසර 30ක් පමණ මෙරට ජනතාව පීඩාවට පත් විය. 1950 දශකය සංවර්ධන මට්ටම අනුව ශ්‍රී ලංකාවට පිටුපසින් සිටි රාජ්‍ය සංවර්ධන මාවතක ඉදිරියට සංවර්ධන මාවතක ඉදිරියට ශීඝ්‍රයෙන් ඉදිරියට ගොස් ඇත. 1950 දශකයේ දී ශ්‍රී ලංකාව ආදර්ශයට ගත් රාජ්‍යයන් වන ජපානය හා සිංගප්පූරුව වර්තමානය වන විට ආර්ථික වශයෙන් ඉතා දියුණු රාජ්‍යයන් ය. ශ්‍රී ලංකාවේ සිදු වී ඇත්තේ බොහෝ විට පැවැති සමාජ, දේශපාලන හා ආර්ථික පීඩා උපයෝගී කර ගනිමින් බටහිර අධිරාජ්‍යවාදීන් සමග සම්බන්ධ වූ දූෂිත කල්ලි ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන බලය ලබා ගැනීම යි. එම පසුබිම ශක්තිමත් කර ගැනීම 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ද විද්‍යමාන බව පෙනී යයි. 2009 මෙරට සිවිල් යුද්ධය හා ඉහත දැක්වූ සියලු පීඩා නිමාවට පත් කොට වඩාත් ඵලදායී වෙනසක් ගොඩනැංවීම සිවිල් ජනතාවගේ අපේක්ෂාව විය. 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් එයට කදිම පිටුවහලක් වේ යැයි මහජනතාව විශ්වාස කළෝය. එහෙත් සිදුවී ඇත්තේ එහි අනෙක් පැත්ත යි. සිවිල් ජනතාව රැවටීම, මූල්‍ය කිරීම හා වංචනික ලෙස ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හැකිලීම, මෙරට මෙරට දේශපාලනයේ සාමාන්‍ය ප්‍රවණතාව බවට පත් වී ඇත. මූලික අයිතිවාසිකම්, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ල සහ යහපාලනය වෙනුවෙන් පෙනී සිටි දේශීය හා විදේශීය කණ්ඩායම් පිළිබඳ ප්‍රකාශ කළ හැක්කේ ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම් හා ක්‍රියාමාර්ග හුදු දේශපාලන අරමුණු තකා ඔවුන්ට ම කේන්ද්‍රීය වූ ඒවා වන බව ය. මහජනතාව මෙම තත්ත්වය පිළිබඳ ව සබුද්ධික ඥානයෙන් යුතු ව මිළඟ

පියවරට සුදානම් විය යුතු ය. එනම් රටක් වශයෙන් දිනා ගත යුතු දෑ හෙට නො ව අද අද ම ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය.

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පිළිබඳ විග්‍රහ කරන විට එය සම්පාදනයේ දී සිදු වූ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රශ්න ගණනාවක් පවතී. එනම්, එය අනවශ්‍ය ආකාරයට දිගු විස්තරාත්මක ලියැවිල්ලක් ලෙස සම්පාදනය කර ඇත. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් යනු ඉතා කෙටි සංකීර්ණතාවයෙන් යුතු ලියැවිල්ලක් විය යුතු ය. 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධන සම්පාදනයට දායක වූ අයට ඒ පිළිබඳ වැටහීමක් තිබුණේ ද යන්න සැක සහිත ය. 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පිළිබඳ විග්‍රහ කරන එම්. ඕ. ඒ ද සොයිසා ප්‍රකාශ කරන්නේ "19 වන ව්‍යවස්ථාව මම දකින්නේ අපේ රටේ ව්‍යවස්ථා සංශෝධන ඉතිහාසයේ ලොකු ම විහිළුව හැටියට යි. ඒක ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් කියන්නේ කුමක් ද , විධායක බලතල සංවරණය කරන්නේ කොහොම ද කියලා මේලෝ දෙයක් නොදන්න පිරිසක් හදන කුණුහරපයක් (සොයිසා, 2016: 14). ලෝකයේ දැනටමත් සම්පාදිත සම්භාව්‍ය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් ඉතා කෙටි සංකීර්ණ ලියැවිල්ලක් ලෙස සම්පාදනය කර ඇත. ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපද ආණ්ඩු ක්‍රමය එයට හොඳම උදාහරණය වේ. එය වගන්ති 7ක ඉතා සංකීර්ණ කෙටි ලියැවිල්ලක් වේ(සොයිසා, 2016: 14).

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ඉලක්ක කර ගත් අරමුණු පිළිබඳ ව විවිධ වෝදනා පවතී. එනම්, එය ජාතිකවාදී වුව ද නැත්නම් හුදු පෞද්ගලික අරමුණු මත කිසියම් කණ්ඩායමක දේශපාලන අරමුණු මත බිහිවූවා ද යන්න ය. දැනට පාර්ලිමේන්තුවේ සිටින ඒකාබද්ධ විපක්ෂ ලෙස හඳුන්වන ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය නියෝජනය කරමින් වුවත් විපක්ෂයේ වාඩි වී සිටින කණ්ඩායම පෙන්වා දෙන්නේ 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය වත්මන් ආණ්ඩුවේ දේශපාලන නායකත්වයේ පෞද්ගලික අරමුණු වර්තමානයට හා අනාගතයට බලපාන ආකාරයට ඉටු කර ගැනීමට දැරූ උත්සහයක් යන්න ය. ඒ අනුව ඔවුන් පළමු ව දක්වන ප්‍රශ්නය වන්නේ 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ජනාධිපතිවරයාට පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීම සම්බන්ධයෙන් තිබූ බලය කිසියම් ආකාරයකට සීමා කිරීම සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හැකිලීම සම්බන්ධයෙන් කර ඇති විධිවිධානයන් ය. 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට අනුව ජනාධිපතිවරයාට වත්මන් පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරිය හැක්කේ අවුරුදු 04කුත් මාස 06ක් ගත වූ පසු ව ය. කොතරම් ප්‍රජාතන්ත්‍ර විරෝධී ඒකාධිපති ආණ්ඩුවක් වුව ද අවුරුදු 4 1/2ක් යන තෙක් ආණ්ඩුව විසුරුවා හැරීමට ජනාධිපතිවරයාට නො හැකි ය. විසුරුවා හරින්නේ නම් පාර්ලිමේන්තුවේ 2/3ක ඡන්දයක් ගත යුතු ය. 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ජනාධිපතිවරයාට 1978 ව්‍යවස්ථාවේ තිබූ අවුරුද්දක් ගත වූ පසු ව පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරිය හැකි ය යන විධිවිධානය අහෝසි කර ඇත.

තව ද 2015 අගෝස්තු ආණ්ඩුව දුර්වල පදනමක පිහිටා ඇති බැවින් එය ආරක්ෂා කිරීමට යෙදූ උපායක් වශයෙන් මෙය හඳුනා ගත හැකි ය.

මිලඟට 19 වන සංශෝධනයේ පවතින ප්‍රබල ම අඩුපාඩුව වන්නේ ද්විත්ව පුරවැසිභාවය පිළිබඳ සංශෝධනය යි. එමගින් අරමුණු කර ඇත්තේ රාජපක්ෂ පවුලේ ප්‍රබලයෙකු වන ගෝඨාභය රාජපක්ෂ මහතා අනාගතයේ පැවැත්වෙන කුමන හෝ ජාතික මැතිවරණයකට ඉදිරිපත් වීම වැළැක්වීම බව ප්‍රකාශ වේ (සමරනායක, 2018: 26). මිලඟ ගැටලුව වන්නේ ජනාධිපතිවරණයකට ඉදිරිපත් විය හැකි වයස් සීමාව අවු. 30 සිට 35 දක්වා දීර්ඝ කොට ඇත. එමගින් අරමුණු කර ඇත්තේ හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ ජනාධිපතිවරයාගේ ප්‍රත්‍යාගාමී මිලඟ ජනාධිපතිවරණයට ඉදිරිපත් වුවහොත් එය වළකාලීම යයි ප්‍රකාශ වේ. මේ අනුව පෞද්ගලික අරමුණු වෙනුවෙන් කළ ව්‍යවස්ථා සම්පාදනයක් වශයෙන් මෙය පෙනී යයි. තව ද එක් අයෙකුගේ මූලික දේශපාලන අවශ්‍යතා, උවමනා, පැවැත්ම තහවුරු කරගන්නා දෙයක් බවට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා පත්විය යුතු නැත. පෞද්ගලික ව්‍යාපෘතිවලින් බැහැර විය යුතු ය. ව්‍යවස්ථා සම්පාදනය කිරීමේ දී ඉතාමත් බුද්ධිමත් ලෙස එය සම්පාදනය කළ යුතු ය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් යනු රටේ මූලික නීතිය යි. 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය කළේ ඉතාමත් දැඩි හදිසියක් මවා පාමිනි. එය සැකසීමේ මූලික අවශ්‍යතාව වී තිබුණේ ජනාධිපතිවරයාගේ විධායක බලය සීමාවකට ලක් කිරීම ය. එහි ජනාධිපති නීතිඥයින්ගේ වරප්‍රසාද පවා සඳහන් කර ඇත. ව්‍යවස්ථාවකින් ජනාධිපති නීතිඥයින්ගේ වරප්‍රසාද නියම කළ යුතු ද යන්න ප්‍රශ්නයකි (සොයිසා, 2017: 06).

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ ක්‍රියාත්මකභාවය විස්තර කරන විට එහි එලදායින්වය හෝ එලදායී නො වන බව පිළිබඳ විග්‍රහ කිරීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් මේ වන විට ගත වී නොමැති බව ඇතැමෙකුට තර්ක කළ හැකි ය. එහි කිසියම් ප්‍රමාණයක නිවැරදි තත්වයක් තිබුණ ද අනෙක් අතට ප්‍රකාශ කළ හැක්කේ 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය ස්ථාපිත කොට ක්‍රියාත්මක වීමට පදනම සකස් වී දැනට වසර 05ක් ගත වී ඇති බව යි . ඒ පිළිබඳ කිසියම් විග්‍රහයක් කිරීමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ගෙවී ඇතැයි යන්න ප්‍රකාශ කළ හැකි ය. එමෙන් ම පූර්ණ වශයෙන් 19 වන සංශෝධනයේ ක්‍රියාත්මක වීම අපේක්ෂා කළ නොහැකි නමුත් දැනට මෙම සංශෝධනය සම්මත වී ස්ථාපිත ආයතනික රටාව හා ඒවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය අධ්‍යයනය කොට යම් නිගමනවලට පැමිණිය හැකි ය. එහෙයින් 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ එකිනෙක ලක්ෂණ ගෙන අපේක්ෂිත අරමුණ හා ක්‍රියාකාරීත්වය කෙබඳු ද යන්න විග්‍රහ කළ හැකි ය. 2015 ජනාධිපතිවරණයේ දී මෙමට්‍රිපාල සිරිසේන මහතාගේ පළමු පොරොන්දුව වූයේ තමා ජනාධිපතිවරණයෙන් ජයග්‍රහණය කළහොත් දින 100ක් ඇතුළත පූර්ණ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය ආහෝසි කරන බව ය (සිරිසේන, 2015: 05). දෙවනුව මෙරට දේශපාලන සමාජය මුහුණ දී ඇති අර්බුදකාරී

තත්ත්වයන්ගෙන් මුදා ගැනීම සඳහා වූ මැතිවරණ ක්‍රමය සංශෝධනය කරන බව ය. තෙවනුව මෙරට රාජ්‍ය සේවය පොලිසිය ඇතුළුව ව රාජ්‍ය පරිපාලන ක්‍රමය නිදහස් ස්වාධීන ව ක්‍රියාත්මක වීමට අවශ්‍ය වන 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය ගෙන න බව ය. මෙම සංශෝධනය ගෙන එනු ලැබුව ද 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් අපේක්ෂිත මහජන අපේක්ෂා කිසිවක් ඉටු වී නොමැති අතර, ඉටු වී ඇත්තේ අවස්ථාවාදී දේශපාලන කල්ලිවල කුහක අපේක්ෂා බව නිගමනය කළ හැකි ය.

ආශ්‍රිත මූලාශ්‍රය නාමාවලිය

- Abeynayaka, H.M.B (1988) *Parliament of Sri Lanka: Colombo: The Associated Newspapers of Ceylon Ltd.*Lake House.
- Amarasingha. Y.R. (1995) *Aspects of the State Crisis in Sri Lanka*, in Mahinda Werake and P.V.J.Jayasekara (eds) *Security Dilemma of a Small State*, New Delhi: South Asian Publisher
- Coomaraswamy, Radhika (1993) “*The Constitution and Constitutional Reforms*” In K.M.de Silva (ed) *Sri Lanka: Problems of Governance*, Colombo: International Centre for Ethnic Studies (ICES).
- Cooray, L.J.M (1971) *Reflections on the Constitution and the Constitutional Assembly*, Colombo: Hansa Publishers Ltd.
- Cooray, L.J.M (1984) *Constitutional Government in Sri Lanka 1970 – 1977*. Colombo: Lake House Investment Ltd.
- Donoughmore Commission (1928) *Report of the Special Commission on the Constitution*” Colombo :Times of Ceylon Company Ltd.
- Election Commission of Sri Lanka (1987) *Report on the First Referendum in Sri Lanka*, Colombo: Department of Government Printing of Sri Lanka.
- Jeffries, Charles (1962) *Ceylon: The Path to Independence*,London: The Pall Mall Press Limited.
- Jennings Ivor (1948) *Comments on the Constitution*, Colombo: The Associated Newspapers of Ceylon Limited.
- Jennings, Ivor (1953) *The Constitutions of Ceylon*, London: Oxford University Press.
- Mendis, G.D (1948) *Ceylon under the British*, Colombo: Colombo Apothecaries Co., Ltd.
- Namasivayam, S (1951) *The Legislatures of Ceylon 1928 -1948*, London: Faber & Faber.
- Perera, N.M (1979) *Critical Analysis of the New Constitution of the Sri Lanka Government*, Colombo: Star Press.
- Soulbury Commission (1945) *Report of the Special Commission on the Constitution*, His Majesty’s Stationary Office.

The Presidential Commission on Youth (1990) *March & Report on the Presidential Commission on Youth No.01*, Colombo: Department of Government Printing of Sri Lanka.

Terance Daintith & Alantage, (1999), *The Exsecutive in the Contitution*, Oxford, London.

Warnapala, W.A.W (1974) *Civil Service Administration in Ceylon*, Colombo: Ministry of Cultural Affairs.

Warnapala, W.A.W (1983) *Recent Politics in Sri Lanka*, The Presidential Election and Referendum of 1983, Hewagama Dias.L : New Delhi.

Weerawardena,I.D.S (1951) *Government and Politics in Ceylon 1931-1947*,Colombo:Ceylon Economic Research Association.

Wijesekara, Priyani (2002) *Parliamentary Practice in Sri Lanka*, Colombo: Parliament Secretariat.

Wilson, A.J (1973) *The Development of Constitution 1910-1947*, In K.M.De Silva (ed.) *History of Ceylon*,Vol,3, Colombo:University of Ceylon.

Wilson, A.J (1974) *Politics in Sri Lanka 1947-1973*, Bristol : Western Press.

Wilson, A.J (1979) *Politics of Sri Lanka (1947-1979)*, London:Macmillan.

Wilson, A.J (1980) *The Gaullist System in Asia,The Constitution of Sri Lanka 1978*, London: Macmillan.

Wilson, A.J (1992) “*The Gaullist System in Asia(The Constitution of Sri Lanka*” in Lijphart, Arend (ed) *Parliamentary Versus Presidential Government*, Oxford: Oxford University Press.

Wriggins, Howard (1960) *Ceylon: Dilemmas of a New Nation*, Princeton, New Jersey : Princeton University Press.

ජයසේකර, පී.වී.පේ, (1977) *ඉතිහාසය, අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රකාශන,කොළඹ.*

ද සිල්වා, මනෝහර, (2017) *බෙදුම්වාදීන්ගේ උපායමාර්ග, නුගේගොඩ ට විසිදුණු ප්‍රකාශකයෝ.*

ප්‍රනාන්දු, ලක්සිරි, (1974) *ජාතික ව්‍යාපාරය, ව්‍යවස්ථා වර්ධනය හා වාමාංශික ව්‍යාපාරයේ උපන, නුගේගොඩ: දීපානි ප්‍රකාශකයෝ.*

මුදලිගේ, ප්‍රියන්ත, (2012) *ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවන ජනරජ ආණ්ඩුක්‍රමය හා දේශපාලනය, කැළණිය ට විද්‍යාලංකාර මුද්‍රණාලය.*

18 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය (2015) කොළඹ ට රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව.

19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය (2015) කොළඹ ට රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව.

විතානවසම්,අතුල (2007) *ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රමය හා දේශපාලනය, මහරගම : තරංජි ප්‍රින්ටර්ස්.*

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව (1978) කොළඹ ට රාජ්‍ය මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව.

මැතිවරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන

මෙමත්‍රීපාල සිරිසේන, (2015) *මැතිවරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන*, එක්සත් ජාතික පෙරමුණ, කොළඹට විජය ප්‍රකාශන සමාගම.

පුවත්පත්

කුරේ, අරියදාස (2017.12.10) “අල්ලාගත් කෙනෙකුල ගහන්න කිසිම පොලිස් නිලධාරියෙකුට අයිතියක් නැහැ”, ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ, පිටුව 24.

ගුණසේකර, මනෝප්‍රිය, (2107.09.10) “දේශපාලන බටපඳුරට ගිනි තැබූ බැඳුම්කර කොමිසම”, ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ, පිටුව 23.

තල්පාවිල, ප්‍රසන්න, (2017.06.08) “අපේ විශාල අමාත්‍ය මණ්ඩලය අඩුකළ හැක්කේ මෙහෙමයි, ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ, පිටුව 27.

දේවසිරි, රංජිත්, නිර්මාල, (2017.11.26) “ආණ්ඩුවේ පැවැත්ම අර්බුදයකට මුහුණදීලා”, ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ, පිටුව 16.

පුත්‍ර, මාගම්, (2017.12.10) “ගෝඨා”, මිවිබ්ම පුවත්පත්, සිලෝන් නිවිස්පේපර්ස්, කොළඹ, පිටුව 06.

රත්නායක, සී.බී. (2017.06.25) “දිනවකවානු කිව්වට ආණ්ඩු පෙරලන්න වෙලාවක් කලාවක් නියෙනවා”, මිවිබ්ම පුවත්පත්, සිලෝන් නිවුස් පේපර්, කොළඹ, පිටුව 12.

වීරසේකර, සරත්, (2018.02.25) “19 යේ ගැටය”, දිවයින ඉරිදා සංග්‍රහය, උපාලි පුවත්පත් සමාගම, කොළඹ. පිටුව : 04.

සමරතුංග, සංජීවක, (2013.05.19) “අලුත් ව්‍යවස්ථාවක් මොකටද ?” ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, පිටුව 02.

සමරනායක, ගාමිණී, (2018.02.18) “පාර්ලිමේන්තුව අස්ථාවර වූනහොත් 19 වන සංශෝධනයේ ඉරණම”, ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ ,පිටුව 24.

සොයිසා, අමරසිරි, (2017.06.18.) “ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් හැදියයුත්තේ ආගම, භාෂාව වැනි පටු වාර්ගික අරමුණු ඉටුකර ගන්න නොවේ”. ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ ,පිටුව 14.

සොයිසා, අමරසිරි, (2016.04.24) “මේ ජාතික ආණ්ඩුව ඹළු පහේ බූරුවෙක්”, දිවයින පුවත්පත්, උපාලි පුවත්පත් සමාගම, කොළඹ. පිටුව 14.

සොයිසා, අමරසිරි, (2019.03.03.) “ව්‍යවස්ථාදායක සභාව සහ ජනාධිපතිගේ හැප්පීම”, ලංකාදීප පුවත්පත්, විජය ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ ,පිටුව 02.